



Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

GAL ./.. Allmän åklagare ang. **sabotage m.m.**

Riksåklagaren har förelagts att lämna in svarsskrivelse över GAL:s överklagande. Följande anför.

Min inställning

Jag tillstyrker prövningstillstånd med stöd av regleringen i 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken när det gäller åtalet för sabotage och den därmed sammanhängande frågan om bestämmande av ny påföljd. I övrigt finns inte något skäl för prövningstillstånd i målet. Jag medger GAL:s yrkande om att frikännas från åtalet för sabotage och bestrider hennes yrkande om att frikännas från åtalet för ohörsamhet mot ordningsmakten. Ett prövningstillstånd kan förslagsvis meddelas med utgångspunkt i vad hovrätten har funnit utrett om omständigheterna vid sabotagegärningen och den tilltalades uppsåt till dessa.

Bakgrund

GAL är dömd för sabotage som består i att hon inom ramen för en klimatdemonstration tillsammans och i samförstånd med andra allvarligt stört och hindrat den allmänna samfärdseln genom att den 17 augusti 2022 på Centralbron i Stockholm sitta på vägbanan och därmed blockera och hindra trafiken. Blockaden varade i cirka 20 minuter och flera tusen trafikanter hindrades och stördes innan trafiken kunde börja flyta igen. GAL är också dömd för ohörsamhet mot ordningsmakten den 19 augusti 2022 på Kungsgatan i Stockholm. Hon har nu överklagat hovrättens dom och yrkat att Högsta domstolen ska frikänna henne från åtalet i sin helhet.

Den 9 juli 2025 meddelade Högsta domstolen avgörandet ”Klimatblockaden” NJA 2025 s. XXX i mål B 3626-24. Målet gällde frågan om straffansvar för sabotage för deltagande i en demonstration som avsiktligt hindrat trafiken under viss tid.

Högsta domstolen konstaterade i domen att en tidsmässigt begränsad vägblockad – som innebar att den störning eller det hindrande av trafiken som demonstrationen medförde pågick sammanlagt under 50 minuter, varunder en vägbana var helt blockerad under 20 minuter och delvis blockerad under ytterligare en halvtimme – i samband med en fredlig demonstration inte är kvalitativt jämförbar med de angrepp och störningar av vitala samhällsintressen som straffbestämmelsen om sabotage omfattar. Det gäller enligt Högsta domstolen även om blockaden ägde rum på en trafikerad genomfartsled under rusningstid och orsakade långa trafikköer. Att en ambulans blev försenad till

följd av vägblockaden påverkade inte Högsta domstolens bedömning. De tilltalade frikändes från åtalet för sabotage.

Min bedömning

Enligt 54 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om det finns synnerliga skäl för en prövning i Högsta domstolen. Enligt andra stycket i paragrafen får prövningstillstånd dessutom meddelas om prövningstillstånd fordras i två eller flera likartade mål och Högsta domstolen anser att det enligt första stycket finns skäl att meddela sådant tillstånd i något eller några av dem. I dessa fall får prövningstillstånd meddelas även i övriga mål.

Bestämmelsen motiveras av att starka rättviseskäl talar för att det bör vara möjligt att, om Högsta domstolens prövning av det eller de mål som har fått prövningstillstånd leder till ändring av hovrättens dom, åstadkomma motsvarande ändring av utgången i de övriga målen. Högsta domstolen har brukat tillämpa 54 kap. 10 § andra stycket så, att det är en förutsättning för prövningstillstånd att överklagandet har skett innan domstolen har meddelat dom i det eller de mål i vilka det först meddelades prövningstillstånd. Däremot har domstolen ansett att det inte krävs att överklagandet har skett innan beslutet om prövningstillstånd meddelades i det eller de målen. (Se NJA 2016 s. 262.)

Högsta domstolens prövning av mål B 3626-24 ("Klimatblockaden" NJA 2025 s. XXX) ledde visserligen inte till någon ändring av hovrättens dom i det målet, men dock till ett förändrat rättsläge i förhållande till tidigare hovrättspraxis. GAL överklagade hovrättens dom i juni 2024 och Högsta domstolen meddelade sin dom i juli 2025. Med hänsyn till utgången i Högsta domstolens mål bör prövningstillstånd meddelas enligt 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken och GAL frikännas från åtalet för sabotage. Det saknas däremot grund för att frikänna GAL från åtalet för ohörsamhet mot ordningsmakten liksom skäl för prövningstillstånd i skuldfrågan när det gäller den delen av åtalet. Vid ett ogillande av åtalet för sabotage krävs att en ny påföljd bestäms för det brott som GAL döms för. Jag tillstyrker därför prövningstillstånd även när det gäller frågan om bestämmande av ny påföljd.

Bevisuppgift och handläggning

Under förutsättning att Högsta domstolen meddelar ett partiellt prövningstillstånd på det sätt jag har föreslagit åberopas ingen bevisning och målet kan avgöras utan förhandling. Annars ber jag om att få återkomma med bevisuppgift och synpunkter på målets handläggning.

Katarina Johansson Welin

Eva Bloch

Kopia till

Kammaråklagare Henrik Nyberg, Åklagarkammaren i Örebro och Utvecklingscentrum.